

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: BBLBAC

Høst 2023

Kandidatnummer(e): 1676

Tittel: Hvordan kan dramatisk lek bidra til barns utvikling?

Fag: Kunst, kultur og kreativitet

Hoved begreper i oppgaven : Drama, dramatisk lek, lek, utvikling

Side tall: 26

Stavanger 22/12- 23
dato/år

Sammendrag

Bacheloren tar utgangspunkt i denne problemstillingen: ”Hvordan bruker de ansatte i barnehagen drama på avdelingen for å bidra til barns utvikling i og gjennom dramatisk lek?”. Jeg har brukt kvalitativt intervju som metode for å innhente datamaterialet. Ønsket mitt med å skrive bacheloren i utgangspunkt med problemstillingen var å få en innsikt i tanker og holdninger fra ansatte i barnehagen rundt denne tematikken.

Gjennom innhenting av data har funnene vist at de ansatte i barnehagen er både reflekterte og opplyste om viktigheten av å bruke drama i en barnehagehverdag for å bidra til barns utvikling.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
1.0 Innledning	4
1.1 Bakgrunn for valg av tema	4
1.2 Problemstilling	5
1.3 Oppgavens oppbygning	5
2.0 Teori	6
2.1 Hva betyr drama i barnehagen?	6
2.2 Den dramatiske leken	7
2.3 Den dramatiske lekens kjennetegn	8
2.4 Forståelse av den dramatiske leken	9
2.5 Voksenrollen i drama	10
3.0 Metode	10
3.1 Kvalitative intervjuer - empirisk metode	11
3.2 Intervjuguide og struktur av intervju	12
3.3 Valg av informanter	12
3.4 Analysemetode	13
3.5 Pålitelighet og feilkilder	14
3.6 Forskningsetiske overveielser	15
4.0 Empiri	16
4.1 Hva er egentlig drama?	16
4.1.1 Hva betyr dramatisk lek og hvorfor er den betydningsfull for barns utvikling?	17
4.1.2 Dramatisk lek i forhold til barns sosiale samspill	18
4.2 Drama på avdelingen	18
4.2.1 Den voksnes bruk av drama på avdelingen	19
5.0 Drøfting	20
5.1 Definisjonen av drama og dramatisk lek	21
5.1.2 Sammenhenger mellom dramatisk lek og utvikling	21
5.2 Dramapedagogisk arbeid på avdelingen	23
6.0 Avslutning	24
7.0 Litteraturliste	25
8.0 Vedlegg	27
8.1 Vedlegg: Intervjuguide	27
8.2 Samtykkeskjema	30

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Drama og teater har siden jeg var liten stått meg nært. Jeg spilte i flere musikaler som tenåring, men la drama litt på hylla etter det. Det var først når jeg hadde drama som en del av et fag på mitt andre år under utdanningen min som barnehagelærer at jeg selv forstod den interessen jeg har for dette. Etter å ha vært i flere praksisperioder har jeg sett hvor viktig bruken av drama er for barns utvikling. Barn lekte med barn de ikke hadde lekt med før, fordi begge var bukker i en dramatisering av Bukkene bruse. Jeg så hvordan det å bruke spontan dramatisk lek gjorde en uenighet mellom to barn, til en lek. Jeg så hvordan personalet brukte (eller ikke brukte) blant annet eventyrstunder og hverdagsdrama og hvor stor innvirkning det kunne ha på barna. Barna bruker kropp og stemme som uttrykksmidler, der følelser er refleksjonsmidler (Sæbø, 2018, s.21). Dette kommer så godt frem om barna bare får muligheten til det.

Jeg vil som ferdigutdannet barnehagelærer bruke drama aktivt i barnehagen og ønsket derfor å forske nærmere på betydningen av dramatisk lek. Jeg tror at ved å fordype meg i dette temaet, vil jeg bli mer sikker i min rolle i dramapedagogisk arbeid og ønsker å få opp øynene for betydningen av dramapedagogisk arbeid til andre som har valgt samme utdanning som meg.

Jeg har siden min andre praksisperiode hatt tanker om hvordan de ansatte bruker drama på avdelingen, og om de er bevisste på hvilken betydning den dramapedagogiske jobben de gjør har for barns dramatiske lek og hvordan barn utvikler seg gjennom den dramatiske leken.

Under dette prosjektet vil jeg prøve å få avklart hvilke tanker de som jobber fast i barnehage som pedagog eller barn og ungdomsarbeider har om temaet jeg har valgt.

1.2 Problemstilling

Flertallet av barn mellom 1-5 år tilbringer store deler av hverdagen sin i barnehagen (Sæbø, 2018, s.17), og i følge Stortingsmelding nr.19 (2015-2016) skal barnehagen sikre at barn trives, utvikler seg og lærer, der tid til lek og læring skal gi bedre innhold i barnehagen. Dette er det vi som jobber i barnehagen som skal sørge for, og det er derfor nødvendig at vi sitter med kunnskapen til å kunne utføre det, og at vi gir barna like tilbud. Barnehagens innhold kan alltid forbedres, dette gjelder også bruken og viktigheten av de estetiske fagene (drama, forming og musikk). Rammeplanen (KD, 2017) sier at personalet i barnehagen skal gi rom for, støtte og berike barns bearbeiding av møter med kunst og kultur, samt at personalet skal motivere barna til å uttrykke seg gjennom blant annet musikk, dans og drama. Legger barnehagen til rette for å motivere barn til å uttrykke seg gjennom drama? Gir personalet nok rom for at barn skal få uttrykke seg? Stortingsmelding nr.19 (2015-2016) påpeker som sagt at vi skal sikre barns utvikling og de estetiske fagene er vel så viktige for barns utvikling som andre fag. Man kan da spørre oss selv om man egentlig er bevisst på hvordan de estetiske fagene bidrar til utvikling. Og hva med dramatisk lek? Kan den også bidra til utvikling?

Jeg har valgt å basere problemstillingen min på grunnlag av bakgrunnen for temaet, samt disse spørsmålene. Problemstillingen min er utformet slik:

”Hvordan bruker de ansatte i barnehagen drama på avdelingen for å bidra til barns utvikling i og gjennom dramatisk lek”

1.3 Oppgavens oppbygning

Sentrale begreper som vil bli nevnt og drøftet i denne oppgaven er drama, dramatisk lek og dramapedagogisk arbeid. Oppgaven består av 5 hovedkapitler;

I innledningen har jeg presentert problemstilling og bakgrunn for den og tema, samt henvisninger til relevans i forhold til dette. I neste kapittel som er teori vil jeg ta for meg

faglitteratur som er relevant til temaet jeg har. I metodedelen vil jeg gjøre rede for hvordan jeg har hentet inn data og funnene av disse vil bli diskutert i en empiri og analysedel. Jeg vil deretter drøfte funnene i lys av teori, og så oppsummere de viktigste funnene.

Jeg har valgt å skrive en empirisk oppgave som baserer seg på kvalitative intervjuer. Det vil si at jeg har intervjuet 2 pedagoger og 1 barn og ungdomsarbeider som jobber med forskjellige aldersgrupper fra 2-6 år. Jeg har valgt å intervju ansatte som jobber med forskjellige aldersgrupper fordi jeg ønsket å se hvordan de ansatte bruker drama ut fra hvilken aldersgruppe de jobber med, samt fange opp forskjeller og likheter.

2.0 Teori

2.1 Hva betyr drama i barnehagen?

Som nevnt innledningsvis har Rammeplanen (2017) påpekt av personalet i barnehagen skal legge til rette for og motivere barna til å uttrykke seg gjennom blant annet musikk, dans og drama. Oppgaven min baserer seg på dramapedagogisk arbeid og jeg vil derfor ha fokus på drama spesielt. For hva betyr egentlig drama fra en pedagog sitt perspektiv? Sæbø (2014, s.20) påpeker at man i bøker ofte kan finne en forklaring som samsvarer med at drama er en handling, men drama som estetisk fag ikke bare kan forklares som en handling. Ord som ”fremstilt” og ”rituale” blir nevnt som et forsøk på å forklare og forstå betydningen av drama, der disse to ordene er sentrale (Sæbø, 2014, s.20). Disse ordene stammer fra det greske ordet *dra'o* (handling) som kan spores tilbake til begrepet *dromena* som igjen kan oversettes med ”en fremstilt rituell handling” (Sæbø, 2014, s.20). En fremstilt handling er å etterligne eller representere noe, at handlingen er rituell betyr at det ikke er en hverdagslig handling men en handling som har en dypere betydning. Dette kan bety at drama er noe som skal representere noe som er dypere enn seg selv (Sæbø, 2014, s.21).

Det er vanskelig å forklare begrepet drama uten å nevne noen av faktorene drama innebærer som blant annet dramatisk lek. Jeg vil legge til at det engelske ordet for drama er play, som på engelsk har to definisjoner; å leke og å spille. Ved å bruke begrepet spill som betegnelse på

drama ivaretar man betydningen av drama, for drama inneholder både lek og teater, og for at vi skal kunne kalle noe for drama, må det være en fiksjon (noe oppdiktet) tilstede som det er i for eksempel teater (Sæbø, 2014, s.21). Kjernen i dramafaget er å kunne fremstille symbolske handlinger i dramatisk spill, og behovet for å fremstille disse symbolske handlingene er drivkraften i det dramatiske spillet (Sæbø, 2014, s.21). Jeg vil også legge til at det er en forskjell på drama og dramatisk lek, og den viktigste forskjellen handler om den voksnes rolle (Sæbø, 2014, s.14). Som nevnt tidligere, kan drama forstås som noe som skal representere noe som er dypere enn seg selv, og det dramatiske spillet skal symbolisere noe utover seg selv, som kan forstås som at det er noe vi opplever at er viktig å fortelle noe om (Sæbø, 2014, s21).

2.2 Den dramatiske leken

Thorbergesen (2012, s.232) sier noe om at lek fungerer som et rom der barnet kan prøve ut sine individuelle erfaringer, noe som samsvarer med det Sæbø (2014, s.21) sier om at det dramatiske spillet kan forstås som at det er noe vi opplever at er viktig å fortelle noe om. Det dramatiske spillet kan være en dramatisk lek, og det vi opplever at er viktig å fortelle noe om kan være det barna uttrykker gjennom leken. Barn utforsker og bearbeider inntrykk, erfaringer og opplevelser gjennom det dramatiske spillets symbolske form (Sæbø, 2014, s.44). Det vil si at barn i den dramatiske leken uttrykker en situasjon i en symbolsk form, altså en virkelighet de kjenner til gjenskapes og omskapes i en fiksjon ved hjelp av fantasi og målet er å finne et estetisk uttrykk for det de er opptatt av at skal fortelles. Barn bruker sine erfaringer fra tidligere situasjoner i den leken de leker, i symbolsk form (Sæbø, 2014, s.44). De erfaringene kan være babyer som gråter fordi de har en liten lillebror hjemme som gråter, eller dyr som sloss fordi det har de sett på film og gjort inntrykk på dem. Vygotskij beskriver fantasi som indre forestillinger som bygger på erfaringer fra den ytre verden (Vygotskij, 1995 et al. Thorbergesen, 2012, s.233).

Faith Guss har forsket på det hun kaller for leke drama (Sæbø, 2014, s.45) Guss velger å bruke betegnelsen symbollek for å få frem at den dramatiske leken er dominert av et mangfoldig symbolspråk (Sæbø, 2014, s.45). Den dramatiske leken har mange navn, og rollelek kan også betegnes som dramatisk lek. Begrepet lek generelt er vanskelig å gi en entydig forklaring på, fordi den har mange forskjellige funksjoner (Lillemyr, 2021, s.30). Leken blir betraktet som et psykologisk fenomen fordi den har så stor betydning for barns

fysiske og psykiske utvikling, mens andre ser først og fremst lekens egenverdi (her og nå-fenomen (Lillemyr, 2021, s.30). Den dramatiske leken eller rolleleken er preget av begge deler. Leken har en egenverdi og Sutton-Smith (1997) hevdet at mange leketeorier og synsvinkler idealiserer leken som en personlig bearbeidingsarena og har lite fokus på hva barna gjør når de leker (Sutton-Smith, 1997 et al Thorbergesen, 2012, s.233). Guss (2015, s. 141) sier også at hun fra sitt estetiske perspektiv på leken illustrerer lekens ”iboende kvaliteter og egenverdi”. Hun er derimot opptatt av hvordan barna reflekterer over, og fortolker sine opplevelser i symbolsk-dramatisk form, altså hvordan de stiller spørsmål til det de har opplevd (Guss, 2015, s.142).

Barnehagen skal bidra til at alle barn får oppleve et fellesskap, og det er ingen tvil om at de intensjonene er viktige med tanke på lek (Lillemyr, 2021, s.55). Lillemyr (2021, s.31) påpeker også at barns lek forteller oss mye om deres utvikling og sosialisering, samtidig som de lekeerfaringene de får gir dem erfaringer de har bruk for senere i deres utvikling. Det er i forbindelse med lek, viktig å trekke frem betydningen av vennskap og relasjoner, som vil ha innflytelse på deres sosiale kompetanse (Lillemyr, 2021, s.21). Vennsksrelasjoner og sosial kompetanse er ofte noe som går hånd i hånd, da det kan være vanskelig for barn uten sosial kompetanse å tilpasse seg andre, samt føle tilhørighet. Når barn leker, leker de for leken sin skyld men vi voksne må se på leken med andre øyne.

2.3 Den dramatiske lekens kjennetegn

Dramapedagoger vil mene at barnets dramatiske lek er en estetisk væren. Barnets mål er en estetisk opplevelse, ikke noe annet enn det. For oss betyr leken så mye mer, men for barna er lekens betydning bare lek. De leker for å leke, for lekens egenverdi (Sæbø, 2014, s.43).

I den dramatiske leken trenger man fiksjon for at det i det hele tatt skal være dramatisk lek, men som tidligere nevnt etterligner man ofte noe, for eksempel noe man har sett på en film eller ute på gata. Aristoteles påpekte at trangen til å etterligne er medfødt og i den dramatiske leken kommer dette veldig til kjenne når barnet går inn i som-om handlinger (Sæbø, 2014, s.44). Man kan se det fra tidlig alder, for eksempel når man smiler til en baby så smiler den tilbake, uten å vite hva det å smile er.

2.4 Forståelse av den dramatiske leken

Barns lek er kompleks og stadig i endring (Jensen & Osnes, 2009, s.73), og Jensen & Osnes påpeker i likhet med Lillemyr at mange har forskjellig syn på lek. Jensen & Osnes påpeker blant annet at noen mener leken fungerer som en øvelse til voksenlivet, mens andre mener at barn bearbeider sine inntrykk gjennom leken. De har derimot fokusert på senere års forskning på lek og hvordan barns kulturuttrykk kommer til syne i forhold til de rammebetingelser voksenkulturen setter (Jensen & Osnes, 2009, s.74). De har fokusert på barns uttrykks-og bevegelsesmuligheter i leken og den type lek hvor barn i stor grad bruker hele kroppen sin til å gi form til tanker, fantasier, følelser og ideer. De vil få frem ulike sider ved barns kroppslige og estetiske uttrykk i lek, og en forståelse av at lek er en estetisk kulturell uttrykksform. Barn lager replikker, fordreier stemmene sine, setter sammen fortellinger på nytt og later som at de er noen andre enn de er i virkeligheten (Jensen & Osnes, 2009, s.75). Med vekt på den kroppslige dramatiske leken ønsker de å fremheve forståelsen av at barnet er et selvstendig subjekt som tenker, sanser og føler gjennom sin kropp. Lek er barns måte å være i verden på og deres måte å uttrykke seg på.

Som tidligere nevnt er forskere noe uenig om hvorvidt leken er barns måte å bearbeide fortiden på eller en måte å øve seg til fremtiden på, eller om leken bare er et mål i seg selv. Jensen & Osnes mener det ikke kan betraktes som noe annet enn at leken er et mål i seg selv. Barna har ingen tanker om hvor leken skal ende eller lekens formål, og vi kan sammenligne barns lek med skuespilleres improvisasjon. Barna får en impuls og spiller det ut i lek, slik som skuespillere får en impuls og spiller det ut i improvisasjon, det blir noe barna eksperimenterer med (Jensen & Osnes, 2009, s.76). I denne utforskningen og eksperimenteringen kan barna komme frem til det som gir mening for dem og vi kan si at dette er kroppslig forståelse eller erkjennelse av verden slik den former seg rundt barnet her og nå. Med et slikt perspektiv ser vi *hvordan* leken kan komme til uttrykk i forhold til andre perspektiver som tar for seg *hvorfor* barn leker (Guss, 2003 et al Jensen & Osnes, 2009, s.76).

2.5 Voksenrollen i drama

For å kunne utføre dramapedagogisk arbeid i barnehagen må man ha kunnskap og kompetanse om dramafaget, samt pedagogikk. Om man ønsker å tilføre drama i en barnehagehverdag må man lykkes i kommunikasjonen med barna (Sæbø, 2014, s.65). Sæbø sier også at man må ha en formidlingsevne, samt en omsorgsevne for at barna skal føle seg trygge nok til å våge å være. Samtidig som man må kunne tilpasse både lærings situasjoner og den voksenstyrte dramatiske leken i forhold til barns alder og forutsetninger.

Her vil også relasjoner spille en rolle; for alle barn er relasjonene til omsorgspersonene helt avgjørende for utviklingen deres (Abrahamsen, 2015, s.24). Barns dramatiske lek er også en del av et barns utvikling, både utviklingen i den dramatiske leken og utvikling gjennom den i forhold til at den dramatiske leken kan bidra til blant annet språkutvikling, sosial kompetanse og samspill med andre mennesker. Larsen (1997) påpeker betydningen av anerkjennende kommunikasjon, altså kommunikasjonens betydning i den pedagogiske prosessen. Måten du snakker til barnet på og oppfører deg i forhold til hvordan du møter barnet, bestemmer forutsetningene til barnets rolle i det dramatiske samspillet; blant annet i lek, teater og dramatisering av eventyr (Larsen, 1997 et al Sæbø, 2014, s. 65-66). Sæbø (2014, s.15) forklarer at enkelte forskere mener at leken er den aktiviteten som har mest betydning for utvikling av barns psykiske prosesser, noe som krever at ansatte i barnehagen har kjennskap, kunnskap og respekt for den dramatiske leken.

3.0 Metode

I dette kapitlet vil jeg gå nærmere inn på hvilken metode som er brukt for å innhente data. Begrepet metode er et redskap og en fremgangsmåte for å hente inn data og samle informasjon til det som skal bli undersøkt eller forsket på (Dalland, 2020, s.54). Jeg skal gå gjennom kvalitative intervju som forskningsmetode innenfor en empirisk oppgave, som er den typen oppgave jeg har valgt. Jeg vil ha en gjennomgang av hvorfor jeg valgte denne metoden

og hva data jeg trengte for å besvare problemstillingen min. Denne delen vil også innebære valg av informanter og analysemetode, forskningsetiske hensyn og mulige feilkilder.

3.1 Kvalitative intervjuer - empirisk metode

I min oppgave har jeg valgt å bruke forskningsmetoden kvalitativt intervju, fordi jeg ønsket å få en større innsikt i hvordan drama blir brukt i praksis i barnehagen, i form av å stille flere informanter spørsmål rundt dette. I følge Tjora (2021, s.35) søker kvalitativ forskning forståelse, og fremhever innsikt. Dalland (2020, s.54) forklarer at kvalitativ intervjuer går ut på at man samler data som ikke kan måles eller tallfestes. Når man bruker kvalitative intervju, går man inn i forskningen med en genuin nysgjerrighet, fremfor å anta at det kan forklares ut fra noen spesifikke faktorer (Tjora, 2021, s.36). Ved å bruke denne metoden får man en innsikt, i mitt tilfelle i hvordan en barnehageverden egentlig er. Jeg ønsket å være i dialog med de ansatte i barnehagen fremfor å observere, da jeg ønsket å få innsikt i de ansattes tanker, holdninger og meninger. Dette kunne vært utfordrende om jeg skulle brukt observasjon som metode fremfor kvalitative intervju.

Jeg er en del av Hverdagspraksis og har derfor fått lov til å anvende taleopptak under mine intervju. Dette gjorde at intervjuene hadde en fin flyt, da jeg ikke trengte å notere underveis, men transkribere etterpå. Uansett var det naturlig for meg å ha et semistrukturert intervju, som også i følge Tjora (2021, s.287) kan kalles dybdeintervju. Dette er en type intervju som bærer preg av samtale mellom intervjuer og informant (Tjora, 2021, s.287). I et dybdeintervju benytter man åpne spørsmål som gir informantene mulighet til å gå i dybden der hvor de har mye å fortelle (Tjora, 2021, s.128). Det var både naturlig og viktig for meg å benytte dybdeintervju da jeg ønsket at intervjuet skulle være en samtale mellom meg som intervjuer og informanten, der jeg kunne stille oppfølgingsspørsmål og derfor få lengre og mer utdypende svar. I følge Tjora (2021, s.159), kan et dybdeintervju formes på flere måter men i grove trekk går det gjennom tre faser; oppvarming, refleksjon og avrunding. Oppvarmingsspørsmål er enkle, konkrete spørsmål som er uformelle, mens refleksjonsspørsmål danner kjernen i intervjuet der informanten kan gå i dybden (Tjora, 2021, s.160). Avrundingsspørsmål normaliserer situasjonen mellom intervjuer og informant, slik

som hva som vil skje med data fra intervjuet eller hvordan prosjektet går videre (Tjora, 2021, s.160).

3.2 Intervjuguide og struktur av intervju

For å bruke kvalitative intervjuer som metode, er det hensiktsmessig å ha en intervjuguide for å strukturere intervjuene (Tjora, 2021, s.167). Man kan velge selv hvordan man vil sette opp en intervjuguide, jeg personlig hadde ferdig formulerte setninger for å gjøre det enklere for meg selv, men ofte brukes det bare stikkord for å klare å frigjøre seg fra intervjuguiden (Tjora, 2021, s.167). Jeg satt opp oppvarmingsspørsmål der jeg stilte helt enkle spørsmål om informanten for å få i gang samtalen, så stilte jeg refleksjonsspørsmål. De var delt inn i 3 temaer; litt om arbeidet generelt i barnehagen, om drama i barnehagen og deretter om ansattes bruk av drama i barnehagen. Til slutt hadde jeg avslutningsspørsmål som omhandlet informantens opplevelse av intervjuet for å sikre meg om at informanten var komfortabel med hvordan intervjuet var blitt gjort. I følge Tjora (2021, s.167), vil det være lettere å løsrive seg fra intervjuguiden om man kun har nedskrevet enkle stikkord, jeg syntes derimot det var lettere å løsrive meg når jeg hadde ferdig formulerte setninger. Det skal derimot sies at jeg utførte et pilotintervju på en medstudent der jeg kun hadde formulert enkle stikkord. Det var ikke en suksess, noe som gjorde at jeg til slutt landet på å bruke ferdig formulerte setninger i den ferdige intervjuguiden. Intervjuguiden er forøvrig lagt ved som vedlegg.

3.3 Valg av informanter

Tjora (2021, s.145) påpeker at hovedregelen for utvalg av informanter i kvalitative intervjustudier, er at man velger informanter som vil kunne uttale seg på en reflektert måte om det aktuelle temaet. Jeg valgte å intervju to pedagoger og en fagarbeider, dette på grunnlag av at jeg ønsket å få innsikt i hvordan de ulike faggruppene arbeider. Tjora (2021, s.146) påpeker også at det ikke er uvanlig at rekruttering av informanter kan være vanskelig, og at man av den grunn kan sitte igjen med en følelse av at det er noen erfaringer man ikke får undersøkt. Som nevnt tidligere så er jeg i mitt tilfelle en del av Hverdagspraksis, noe som gjorde det lett for meg å rekruttere informanter. Hverdagspraksis har samarbeid med

forskjellige barnehager, noe som gjorde at jeg gjennom dette og gjennom min veileder fikk tildelt en barnehage som ønsket at studenter skulle komme å intervju, observere eller gjennomføre et didaktisk opplegg. Når jeg kontaktet barnehagestyreren nevnte jeg at jeg ønsket å intervju to pedagoger og en fagarbeider, samt at jeg la ved informasjon om temaet jeg ønsket å forske på. Jeg ble tildelt to pedagoger der den ene tidligere hadde fordypet seg temaet jeg skulle forske på, samt en fagarbeider.

Jeg har ikke i min problemstilling utdypet hvilken aldersgruppe jeg ønsket å forske nærmere på, dette på grunnlag av et ønske om å få innsikt i hvordan de ulike faggruppene jobber med ulike aldersgrupper. Pedagogene var fordelt på småbarnsavdeling (1-2 år) og med førskolebarn 5-6 år), samt at fagarbeideren var med 3-4 år. Med så vidt spenn mellom minste til største aldersgruppen, ga det meg en god mulighet for innsikt i hvordan faggruppene jobber med drama ut fra hvilken aldersgruppe de er med, noe som er en viktig detalj for min forskning.

3.4 Analysemetode

Under dette kapitlet har jeg valgt å belyse beskrivelser av analyse og tolkning ved hjelp av å ta utgangspunkt i Dalland (2021). Grunnlaget for analysen legges allerede i intervjuguiden (Dalland, 2021, s.94). Dette betyr at et grundig forarbeid med intervjuguiden er essensielt for å kunne besvare problemstillingen best mulig gjennom den dataen man har hentet inn. Dalland (2021, s.94)) påpeker at analysen skal hjelpe oss til å finne ut hva intervjuet har å fortelle, samt at man skal få frem innholdet i intervjuet på en mest mulig saklig måte.

Jeg delte opp intervjuguiden i 2 hovedtemaer, dette fordi at det ville gjøre det lettere å analysere de enkelte sidene ved det hver av informantene sa (Dalland, 2021, s. 94). Jeg trakk ut og kodet de funnene jeg syntes var mest interessante, før jeg satt dem inn i en tabell. Dette gjorde jeg for å strukturere og tematisere funn som kunne være relevant i forhold til tolkning og videre drøfting opp mot teori. Jeg har som tidligere nevnt vært en del av Hverdagspraksis, noe som ga meg muligheten til å ta opp intervjuet ved taleopptak. Dette gir meg muligheten til å gå tilbake i intervjuet å høre på det som ble sagt. Når man transkriberer mister man ofte noe, fordi vi gjør spørsmål og svar om til tekster. Man mister nyansen i stemmen, mimikken i ansikt og kroppsspråket (Dalland, 2021, s.95). Grunnet at jeg fikk lov til å bruke taleopptak er

jeg også veldig sikker på hva som ble sagt, ettersom jeg uansett kan gå tilbake å høre om jeg er usikker. Det gir meg en selvsikkerhet i forhold til å kunne sitere informantene i empiridelen min.

3.5 Pålitelighet og feilkilder

I følge Dalland (2021, s.57) avhenger resultatets gyldighet eller holdbarhet av hvor godt vi er i stand til å redegjør for de valgene vi har tatt i løpet av prosessen og hva de har hatt å bety for resultatet. Det er derfor noen normer og idealer vi bør anstrenge oss for å følge, deriblant pålitelighet (Dalland, 2021, s.58). Dalland (2021, s.58) påpeker at pålitelighet er et kriterium for kvalitet i forskning og handler om hvorvidt det arbeidet du har presentert, er til å stole på. Ved å fortelle om bakgrunnen for temaet og forforståelsen gir det leseren en mulighet til å vurdere min pålitelighet, samt påliteligheten av arbeidet mitt. Dalland (2021, s.63) påpeker også at dataen må være relevant for problemstillingen for at det skal være pålitelig. Det betyr at både kildene og den dataen som blir hentet ut fra kildene må være relevant. Det har ingenting for seg med relevante kilder dersom dataen som blir hentet ut ikke er relevant. Det betyr at dataene hele tiden må ses på bakgrunn av problemstillingen (Dalland, 2021, s.63). Dalland (2021, s.63) påpeker også at selv om data og kilder er relevante, må de også være samlet inn på en slik måte at de er pålitelige

Når det da gjelder feilkilder, påpeker Dalland (2021, s.63) også at disse kan oppstå i kommunikasjonsprosessen. Dette betyr at de kan oppstå både før og under intervjuet. Det var derfor viktig for meg å informere styreren i barnehagen når hen ble kontaktet om hvilken data jeg ønsket å hente. Det vil si at jeg informerte barnehagestyrer om tema, hvilke synspunkter jeg var ute etter og hvordan informantene jobbet med temaet i barnehagen. Jeg understrekte at jeg ønsket at styrer skulle videreformidle denne informasjonen, noe jeg ikke var garantert at hen gjorde. Jeg opplyste derfor hver enkelt informant om dette før intervjuet begynte for å forsikre meg om at informasjonen var blitt gitt. Jeg passet på å stille åpne spørsmål slik at informantene kunne svare ut fra hvordan de oppfattet spørsmålet, samt at jeg stilte oppfølgingsspørsmål eller gjentok spørsmålet om jeg var under en oppfatning av at informanten ikke forstod spørsmålet mitt korrekt. I følge Dalland (2021, s.63) kan de vanligste feilene i kommunikasjonsprosessen som for eksempel misforståelser, reduseres ved et godt forarbeid og oppmerksomhet.

Grunnet tilgangen min til å bruke taleopptak var jeg sikret at data ikke gikk tapt i forhold til at det fort kunne skjedd om jeg skulle notert under selve intervjuet. Dalland (2021, s.63) poengterer derimot at dersom informanten misforstår spørsmålet eller intervjueren noterer svaret unøyaktig, vil påliteligheten reduseres. Dette var som nevnt tidligere noe jeg tok hensyn til da jeg gjentok spørsmålet eller stilte oppfølgingsspørsmål for å sikre meg at informanten forstod meningen bak spørsmålet.

Dalland (2021, s.64) forklarer at det man bærer med seg av forhistorie, kunnskaper og holdninger virker inn på hvordan man tolker og bearbeider data, samt at valgene påvirkes av vår personlighet. Det var først og fremst derfor jeg ikke ønsket å intervju informanter i en barnehage jeg kjente til fra før, samt at jeg er en del av Hverdagspraksis og derfor fikk tildelt barnehage. Når jeg rekrutterte informanter kontaktet jeg som nevnt styrer, som fant informanter for meg tilpasset temaet jeg ønsket å forske nærmere på. Dette gjorde at jeg ikke hadde kjennskap til informantene før jeg fysisk hilste på dem og skulle intervju dem. Jeg var derfor helt nøytral, uten noen meninger om de informantene jeg intervjuet, noe som var positivt i forhold til påliteligheten av intervjuet.

3.6 Forskningsetiske overveielser

Dalland (2021, s.167) forklarer at når man skal forske på noe bare mennesker kan gi oss svar på, er man avhengig av at mennesker ønsker å delta i de svarene. Det er derfor nødvendig med tillit, som betyr at de menneskene som deltar må føle at de blir ivaretatt og det var derfor viktig at jeg som intervjuer kjente til de etiske forpliktelsene (Dalland, 2021, s.167). I følge Dalland (2021, s.168) handler forskningsetikk om å ivareta personvern og sikre at de som deltar i forskning, ikke blir påført skade eller unødvendige belastninger. Målet for forskningen skal heller ikke gå på bekostning av enkeltpersoners integritet og velferd (Dalland, 2021, s.168). For at disse etiske overveielser skulle bli overholdt, valgte jeg å anonymisere informantene ved å nummerere dem (informant 1,2 og 3), samt at jeg brukte pronomenet ”hen” for å omtale dem. Jeg var også påpasselig med hvordan jeg stilte spørsmålene, samt hvilke spørsmål jeg stilte for å ikke bevege meg inn på tematikker som kan være sårbare eller

ubehagelige. Det var også viktig for meg å påpeke at jeg ikke var ute etter å ta noen, eller sette spørsmålsteget ved informantenes kompetanse.

Før hvert intervju startet, fikk informantene skrive under samtykkeskjema og informasjon om hvilke rettigheter de har. Jeg informerte om at de når som helst kunne trekke seg, samt at det var frivillig å delta. Dette informerte jeg om på grunnlag av retningslinjene for personvern under forskning fra Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (2021, s.18).

4.0 Empiri

I denne delen vil jeg legge frem de funnene jeg har gjort, som vil legge til rette og danne grunnlaget for den videre drøftingen (Dalland, 2021, s.198). Etter analysen av data, delte jeg resultatene inn i 2 deler; den dramatiske lekens betydning for utvikling og ansattes bruk av drama, samt drama på avdelingen. Jeg brukte koding som analysemetode, der jeg som nevnt delte resultatene i 2 deler og trakk ut de mest interessante funnene fra begge delene. Jeg fargekodet hvilken informant som hadde sagt hva samt farget begreper og interessante utsagn slik at resultatene skulle bli mer oversiktlig. Som nevnt tidligere ønsket jeg å finne ut av hvordan de ansatte i barnehagen bruker drama på avdelingen for å bidra til barns utvikling i og gjennom dramatisk lek. Jeg ønsket derfor med problemstillingen å få en innsikt i hvordan de ansatte jobber med dette i barnehagen og de ansattes synspunkter på hva drama er og hvorfor dramatisk lek er nødvendig og viktig for utvikling. Jeg vil ta for meg hva de ansatte legger i drama i barnehagen, i begrepet dramatisk lek og hvilken betydning drama kan ha for barns utvikling. Så vil jeg ta for meg hvordan drama blir brukt på avdelingen, hvordan de ansatte jobber med drama og deres personlige forhold til det.

4.1 Hva er egentlig drama?

I denne delen vil jeg vise til hva informantene legger i begrepet drama og hva betydningen av det er for dem, samt betydningen av dramatisk lek og informantenes synspunkt på hva den gjør for barns utvikling.

Informantene har forskjellige vinklinger i forhold til hva begrepet drama betyr og hva dem legger i det, men alle har påpekt at det er vanskelig å ha en enkel forklaring på drama da begrepet rommer så mye. Informant 1 (fagarbeider) forteller at drama for hen er å dramatisere og å være i en rolle. ”Drama er å fenge blikk og å få barna med på noe de syntes er gøy” er en del av hva informant 1 tenker på når hen hører ordet drama. Informant 2 (pedagog) forklarer at hen tenker på alt som har med fortellerstunder og hverdagshistorier å gjøre. Det å skape litt stemning, bruke stemmen og kroppen. Det rommer alt som har med den kroppslige, estetiske måten å innta verden på. Samtidig som det handler om det å sette liv til handlinger, fra en impuls til en forestilling. Informant 3 (pedagog) nevner ”alle de der 100 språkene” når hen forklarer at drama for hen betyr å utfolde seg og bruke de språkene vi har. At det er viktig å la barna få uttrykke seg, og få bruke kreativiteten, samt utvikle den. I tillegg til at barna skal få våge å være en annen rolle enn dem selv, og klare å bearbeide opplevelser i livet gjennom det, som en del av deres utvikling. Hen påpeker også at drama skal være på barnas premisser.

4.1.1 Hva betyr dramatisk lek og hvorfor er den betydningsfull for barns utvikling?

Ved spørsmål om hva ansatte legger i dramatisk lek er alle enige i at det kan sammenlignes med rollelek, og samtlige påpeker at det er den viktigste leken som er i forhold til utvikling. Informant 1 mener at ”den dramatiske leken åpner opp mange gater, blant annet til språkutvikling, sosial kompetanse og vennskap”. Informant 3 påpeker også at hen har sett mange tilfeller der barn skaper vennskap gjennom den dramatiske leken, spesielt ofte gjennom dramalek med inspirasjon fra en eventyrstund, dramaforløp eller bøker. Informant 2 har en liten praksisfortelling i forhold til utvikling gjennom den dramatiske leken; hen hadde et eneste barn fra et annet land på sin småbarnsavdeling for et par år siden. Dette barnet kunne ikke norsk, kun sitt morsmål og litt engelsk. Hen så at barnet slet med å komme inn i gruppen og stod litt stille i språkutviklingen. Så skulle de ha et dramaforløp en måned med Hakkebakkeskogen som tema. Dette eventyret ble barna så godt kjent med, og dette nye barnet tok alltid den samme rollen når de lekte hakkebakkeskogen. Etterhvert kunne dette barnet si flere ord som den karakteren han valgte sa og barnet ble inkludert i leken med de andre barna. I dag, et par år senere snakker denne gutten flytende norsk og har utviklet en god

sosial kompetanse, samt mange gode vennskap. Informanten mener at den språkutviklingen tok grunnlag i eventyret om Hakkebakkeskogen og den dramatiske leken de hadde den gang.

4.1.2 Dramatisk lek i forhold til barns sosiale samspill

Informantene var alle enige i at dramatisk lek har innvirkning på barns sosiale samspill og utviklingen av det. ”Man ser godt at drama gir fellesskap, de har noe sammen og noe begge kjenner seg igjen i, som kan være en inngang til lek og vennskap”, sier informant 2. Hen påpeker også at barns lekekompetanse forsterkes når de har noen å leke med, det er da de lærer de sosiale kodene som for eksempel at man ikke kan ta leker fra andre uten lov. Hen forklarer det så enkelt som at drama gir inngang til dramatisk lek, som igjen gir en inngang til lek og sosiale samspill. Gevinsten av det er en utvikling i lekekompetanse og sosial kompetanse. Informant 3 påpeker også at dramatisk lek er betydningsfullt for barns sosiale samspill. Det har betydning for språk som igjen vil gi en fordel i å bygge sosiale relasjoner, og det har også en betydning for sosial kompetanse. Det kan gå begge veier; dramatisk lek er viktig for sosiale samspill og sosiale samspill er viktig for den dramatiske leken. Så må man heller ikke glemme den gevinsten av dramatisk lek som bare er å leke. Lekens egenverdi.

4.2 Drama på avdelingen

Under denne delen av intervjuet var jeg interessert i å få en innsikt i hvordan drama blir brukt på avdelingene samt hvordan de voksne jobber for at drama skal være en del av hverdagen. Under spørsmål om avdelingen bruker drama (dramaforløp, eventyrstunder, dramalek, rollespill, teater etc) i samlinger og om de har planlagte samlinger hver dag svarte informantene ganske ulikt. Informant 1 forteller at de har planlagte samlinger hver dag, men at det ikke alltid er preget av drama. Barnehagen skal bli en teaterbarnehage som betyr at det skal være mer fokus på drama og teater, noe som gjør at mange samlinger er dramapreget der de har dramaforløp, fortellerstunder og lignende. Alle tre informantene forteller at avdelingene har felles samling en dag i uken, der samlingen skal være en dramatisert eventyrstund. Det innebærer at både voksne og barn er i roller og har en fremvisning av et dramatisert eventyr. Dette har de med tanke på at de vil gi impulser til den dramatiske leken,

og fordi at alle barna har noe felles. Informant 2 forklarer at siden hen er på en småbarnsavdeling så blir ofte samlingene preget av drama i en eller annen form, enten det er fortellerstund, sang eller dans. Informant 3 derimot forklarer at siden hen er med førskolebarna, er samlingene mer preget av vennskap, sosial kompetanse, bærekraft og andre viktige ting men at de barna som er førskolebarn har fått masse eventyrstunder og dramaforløp tidligere år. Hen sier derimot at de prøver å dramatisere situasjoner som utspiller seg i virkeligheten i forhold til vennskap og barn som krangler, da det ofte kan være lettere for barn å forstå når de får se en situasjon fra utsiden. Det handler jo også om utvikling av å forstå regler, normer, hva som er rett og galt.

4.2.1 Den voksnes bruk av drama på avdelingen

Ved spørsmål om alle ansatte på avdelingen er på samme plan når det kommer til å bruke drama (dramaforløp, eventyrstunder, voksen initiert dramatisk lek etc) i praksis, i forhold til at barnehagen skal bli en teaterbarnehage, er informantene ganske enige. Alle informantene påpeker at de bare kan snakke for sin avdeling, med tanke på at det er de ansatte på sine avdelinger de ser mest. Informant 1 forteller at hen oppfatning av at alle er innforstått med viktigheten av bruken av drama i forhold til at de på avdelingen har jevnlig samtaler om viktigheten av lek, deriblant dramatisk lek og hvordan gi impulser til den. Derimot er det ikke slik at alle er like engasjerte i å bruke den kunnskapen i praksis. Hen forteller at hen tror dette skyldes av at mange syntes det er ubehagelig og flaut fordi mange forbinder drama med teater og det å være en annen rolle enn den man er. Informant 2 og 3 som begge interesserer seg for dramapedagogisk arbeid påpeker også at det er lett for andre ansatte å legge ansvaret over på dem når det skal være dramasamling eller tilrettelagte eventyrstunder, fordi det i følge informant 2; ”er så mye lettere for de andre at vi som syntes det er gøy bare kan ta det”.

Her stilte jeg også et oppfølgingsspørsmål til alle informantene; ”gir de ansatte impulser til den dramatiske leken selv om mange ikke er så engasjert i å bruke drama i praksis?”. Informant 2 svarte at hen var av den oppfatningen at de gjorde det. Hen mener at alle bruker en eller annen form for drama i løpet av dagen, bare at man ikke alltid tenker over at det er det man gjør. ”Man kan jo for eksempel gi impulser ved å lese bøker, eller fortelle om trollet i Bukkene bruse, uten at man gjør stemmen til eller må ha et teater om det. Det gir jo også

impulser til barns dramatiske lek” forteller informant 2. Informant 3 nevnte en liten praksisfortelling som går slik; ”Vi har noen barn som liker seg best inne og som ofte ikke vil ut å leke. Senest i går var det en ansatt på avdelingen som skulle prøve å få dem med ut, og da måtte hen ta i bruk noen triks. Hen sa at hen visste om et sted ute bak barnehagen der det pleide gjemme seg en stor bjørn, og at hen ønsket at de ville være med ut for å se om de kunne finne bjørnen. De ble med ut og de gikk for å lete, jeg ble med. Vi fant ikke noe bjørn men vi fant fotspor i gjørmene som var bjørnespor på likvis. Dette satte i gang en lek der barna lekte at de skulle på bjørnejakt for å finne den, som fortsatte helt til de skulle inn igjen. Den leken lekte de igjen neste gang de skulle ut senere på dagen”. Informant 3 mener også at andre ansatte og informantene selv gir mer impulser til dramatisk lek enn de selv tenker over.

Jeg spurte også informantene om de bruker drama bevisst for å bidra til barns utvikling både i og gjennom dramatisk lek. Informant 1 svarte at mange bruker drama bevisst, men at de nok kunne blitt enda mer bevisste. Hen påpeker også at; ”Vi bruker jo drama ofte og mye, men vi kunne nok vært enda mer bevisste på hvorfor vi bruker det og gulroten av det. I dette tilfellet er jo gulroten den utviklingen som skjer gjennom dramatisk lek, altså språk, sosial kompetanse, samspill etc. Men også at dess mer vi bruker dramatisk lek, dess stødigere blir de i sin rolle i den dramatiske leken”. Informant 2 forklarer at de tenker verdien av drama i de ulike arenaene og at det er verdier av drama i alle arenaer når det gjelder barns utvikling både i og gjennom dramatisk lek. Hen legger til ”Vi ser drama og utvikling veldig helhetlig”.

5.0 Drøfting

I dette kapitlet vil jeg drøfte funnene jeg satt igjen med, knyttet opp mot min problemstilling ved hjelp av eksisterende teori som jeg tidligere har presentert. Som nevnt i empiri-delen ønsket jeg å finne ut hvordan ansatte i barnehagen bruker drama på avdelingen for å bidra til barns utvikling i og gjennom dramatisk lek. Jeg ønsket å få frem tanker og holdninger knyttet til denne problemstillingen, samt hvordan de ansatte stiller seg til dramapedagogisk arbeid.

Jeg har valgt å dele dette kapitlet inn i to hoveddeler, slik jeg delte inn analysen. I første kapitlet vil jeg drøfte informantenes definisjoner på drama og dramatisk lek opp mot definisjonene fra faglitteratur, samt deres tanker og holdninger i forhold til sammenhengen

mellom dramatisk lek og utvikling. I andre kapitlet vil jeg drøfte holdninger og tanker informantene har om dramapedagogisk arbeid, samt hvordan de jobber med tematikken på avdelingen. Dette vil drøftes i lys av tidligere presentert faglitteratur og teori.

5.1 Definisjonen av drama og dramatisk lek

Man kan se gjennom analysen at alle informantene var enige om at drama er viktig i barnehagen og at det er noe en gjerne kan fokusere mer på. Det er også stor enighet blant tidligere forskning (Sæbø, 2014; Guss, 2015; Jensen & Osnes, 2009) at drama er en viktig tematikk i barnehagen. Informantene var også enige om at begrepet drama er vidt og utfordrende å definere. Informantene forklarer begrepet drama litt forskjellig, men alle forklarer drama som noe vi voksne gjør og er. For eksempel så forklarer informant 1 at for hen er drama å fenge blikk og å få barn med på noe de syntes er gøy. Dette går ut fra den voksnes rolle i drama. Informant 2 og 3 påpeker også det vi voksne gjør for å skape drama men legger til at det handler like mye om barnas måte å innta drama på som voksenrollen i det. Sæbø (2014, s.14) har påpekt at den største forskjellen mellom drama og dramatisk lek er den voksnes rolle.

I teoridelen la jeg fram Sæbøs definisjon på drama der hun forteller at drama kan forklares som en handling som betyr noe dypere enn seg selv, en symbolsk handling. Hun forklarer også drama i sammenheng med dramatisk lek der hun påpeker at behovet for å fremstille symbolske handlinger i drama er drivkraften til det dramatiske spillet, som blant annet kan være dramatisk lek (Sæbø, 2014, s.21). Informant 3 påpeker at drama og lek går hånd i hånd, der barna bruker fantasien i leken og er opptatt av å ha den frie leken, at det ikke alltid er så voksenstyrt. Der de legger føringene selv og gjør det de ønsker, så er vi der for å støtte opp. Informant 2 påpeker at for at barna skal legge føringer selv må vi voksne tilrettelegge for at impulsene er der.

5.1.2 Sammenhenger mellom dramatisk lek og utvikling

Sæbø (2014, s.21) har forklart at kjernen i dramafaget er å kunne fremstille symbolske handlinger, og behovet for å fremstille symbolske handlinger er drivkraften i det dramatiske spillet. I teoridelen nevnte jeg Thorbergesen (2012, s.232) som sier noe om at lek fungerer som et rom der barnet kan prøve ut sine individuelle erfaringer, som også samsvarer med det Sæbø (2014, s.21) sier om å kunne fremstille symbolske handlinger. Informant 3 påpekte under et spørsmål om hva begrepet drama betyr for hen, at det er viktig å gi rom for at barna skal få uttrykke seg, samt få muligheten til å våge å være en annen rolle enn dem selv der de klarer å bearbeide opplevelser i livet gjennom det som en del av deres utvikling. Dette samspiller med det Sæbø (2014, s.44) sier om barn utforsker og bearbeider inntrykk og erfaringer gjennom gjennom det dramatiske spillets symbolske form. Guss (2015, s.142) er også opptatt av hvordan barn fortolker sine opplevelser i symbolsk-dramatisk form. Vygotskij har i Thorbergesen (2012, s.223) beskrevet fantasi som den indre forestillingen som bygger på erfaringer fra den ytre verden, som harmonerer bra med det Sæbø sier (2014, s.44).

Dramatisk lek har mange navn, og blir ofte omtalt som rollelek i det daglige livet i barnehagen. Ved spørsmål om barns samspill, dro samtlige informanter frem at det sosiale samspillet til barn oftest skjer gjennom rollelek. Selv om man har fokus på at den dramatiske leken er en symbolsk handling der barna uttrykker seg gjennom den, påpeker Lillemyr (2021, s.30) at mange ser lekens egenverdi (her og nå-fenomen) først og fremst. Sutton-Smith (1997) påpeker også i Thorbergesen (2012, s.233) at mange leketeorier idealiserer leken som en personlig bearbeidingsarena, og har lite fokus på lekens egenverdi. Informant 3 dro frem lekens egenverdi som en viktig del av leken man ikke må glemme, samtidig som at leken gir mange gevinster barna ikke er klare over. Jensen & Osnes (2009, s.76) mener lek ikke kan betraktes som noe annet enn at leken er et mål i seg selv, men påpeker at lek er barns måte å være i verden på og deres måte å uttrykke seg på.

Ved et spørsmål om bruken av drama i barnehagen er betydningsfullt for barns utvikling i og gjennom dramatisk, nevnte alle informantene sosial kompetanse og samspill gjennom dramatisk lek. Flere av informantene forklarer sosial kompetanse og samspill som en gulrot av lek, altså at leken har dette som gevinst, selv om flere teoretikere og teorier mener at man skal se på leken som en egenverdi. Informant 1 mener at den dramatiske leken gir fellesskap, og at om man leker en dramatisk lek uten faste rammer med barna, vil det være lettere for

barn å være med i leken. Informant 2 påpeker også det å være sammen om noe, og å ha noe alle er kjent med i et fellesskap og for å ha et fellesskap, må man ha et samspill som ofte kommer fra rolleleken. Informant 3 har også påpekt læringen av å være sammen om noe som gir et samhold med mangfold. Alle 3 informantene har også påpekt det å bygge vennskapsbånd, gjennom lek. Lillemyr (2021, s.21) har som nevnt i teorien påpekt at vennskapsrelasjoner er viktig i forbindelse med lek, både for å kunne leke men også for å kunne utvikle seg videre. Venenskap og sosial kompetanse går hånd i hånd, samtidig som Lillemyr også påpeker også at sosial kompetanse har betydning for tilhørighet, som har noe å si for barns utvikling (2021, s.20).

5.2 Dramapedagogisk arbeid på avdelingen

Barnehagen jeg var i skal som nevnt tidligere bli en teaterbarnehage, som betyr at det skal være mer fokus på drama og teater. Det betyr at samlinger og den generelle hverdagen er preget av drama, der de har forskjellige dramaforløp og fortellerstunder, samt den ”hverdagslige dramatiseringen”. Eksempler på det fra informantene har vært at de har laget til broa til bukkene bruse i uteområdet og at de har planter rundt på avdelingen der de kan leke at de er på safari eller i jungel. Informantene har fortalt at de har laget det til sånn for å gi impulser til barns dramatiske lek. Jensen & Osnes (2009, s.75) har fokusert på barns uttrykks- og bevegelsesmuligheter i leken og den type lek der barn i stor grad bruker hele kroppen sin til å gi form til tanker, fantasier, følelser og ideer. Ved å legge til rette for den dramatiske leken og å være bevisst på den, vil barn i større grad få mulighet til å nettopp bruke hele kroppen sin til å fantasere, få nye ideer og utspille følelsene sine. De har derimot også påpekt at for barn så kan ikke leken betraktes som noe annet enn at leken er et mål i seg selv. Barna har ingen tanker om hvor leken skal ende, men leken drives av impulser (2009, s.76). Informantene har som tidligere nevnt sagt at de tilrettelegger avdelingen, uteområdet og hverdagen med baktanke om å gi impulser til barns lek. Jensen & Osnes mener at man kan sammenligne barns impuls med skuespilleres improvisasjon. Improvisasjon er noe skuespillere eksperimenterer med, som også gjelder for barns impuls (2009, s.76). Informant 1 påpekte at man gir impulser til barna hele tiden, bare at man ikke alltid tenker over det. Man leser ofte bøker for barna, og bøker kan gi masse impulser.

Informant 3 har påpekt at det er viktig å la barn få uttrykke seg, samt la de våge å være en annen rolle enn dem selv. Hen påpeker også at det må være på barnas premisser. For at barn skal våge å ta del i å være i en annen rolle enn seg selv må barna være trygge. Sæbø (2014, s.65) sier at om man ønsker å tilføre drama i en barnehagehverdag, må man lykkes med kommunikasjonen med barna. Hun tilfører også at man må ha en omsorgsevne for at barna skal føle seg trygge nok til å våge å være. Abrahamsen (2015, s.24) påpeker også at relasjoner vil spille en rolle fordi relasjonene til omsorgspersonene er helt avgjørende for utviklingen deres. Den voksnes rolle i drama er derfor nødvendig, fordi det er vi som må sørge for at relasjonene med barna er trygge og gode. Måten man snakker til barnet og oppfører seg i forhold til det, bestemmer forutsetningene til barnets rolle i det dramatiske samspillet (Larsen, 2007 et al Sæbø, 2014, s.65-66).

6.0 Avslutning

Formålet med forskningsprosjektet mitt var å finne ut hvordan ansatte bruker drama på avdelingen for å bidra til barns utvikling i og gjennom dramatisk lek. Jeg ønsket å forske på, og undersøke tanker og holdninger rundt denne tematikken fra de ansatte i barnehage.

Forforståelsen min og ønsket mitt om å undersøke problemstillingen, grunner fra egne erfaringer i praksis. Jeg la merke til hvor stor forskjell det var i bruken av drama og bevisstheten rundt det i de forskjellige barnehagene jeg var i, og ønsket derfor å se nærmere på hvordan de ansatte bruker drama og hvor bevisste de er på det. Under min utdanning har jeg lært viktigheten av dramapedagogisk arbeid, samt dramatisk lek og jeg fikk fort svar på at både informantene og allerede eksisterende teorier var enige i viktigheten av drama.

Funnene jeg satt igjen med etter analysering av den innsamlede dataen, tydet på at informantene var veldig reflekterte rundt betydningen av dramatisk lek, og hvorfor den er så viktig for videre utvikling. Alle 3 informantene mente at dramatisk lek er nødvendig for utvikling, samt at den voksnes rolle har stor betydning i forhold til trygge relasjoner, tilrettelegge og skape rom, samt gi impulser til leken. Funnene viser ulikt kompetansenivå, i

forhold til at informantene har forskjellig nivå av utdanning. Jeg ønsket å intervju ansatte med forskjellige nivåene av utdanning slik at jeg kunne se forskjellene i holdninger og hvordan de jobber både på godt og vondt. Selv om informantene har ulikt nivå av kompetanse, har alle samme forståelse av viktigheten rundt tematikken.

Jeg personlig har fått en helt ny forståelse for hvordan drama kan brukes i praksis og hvorfor dramatisk lek er så viktig. Jeg var klar over før jeg begynte at det er en viktig tematikk men har etter intervjuene og teorisøkene fått en enda dypere forståelse. Dramatisk lek er en inngang til utvikling av både sosial kompetanse, lekekompetanse og utvikling. Det må derimot være trygge, gode rammer for å oppnå denne utviklingen. Samt at man ikke må glemme at barn leker for å leke, men at vi voksne ser på det med andre øyne.

Avslutningsvis vil jeg tilføye at dette prosjektet vil ha stor betydning for mitt fremtidige arbeid som barnehagelærer. Jeg kommer til å støtte meg til teorien jeg har funnet, samt tilnærme meg bøker, samlinger og eventyrstunder på en helt annen måte enn før. Jeg har også fått en større forståelse for hverdagspraksisen som har så mye å bety for barns impulser.

7.0 Litteraturliste

Abrahamsen, G. (2015). *Tilknytningsbaserte barnehager*. Universitetsforlaget

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal

Guss , F.G. (2015). *Barnekulturens iscenesettelser*. Cappelen Damm akademisk

Jensen, M. & Osnes, H. (2009). *Kroppen i lek og læring*. Fagbokforlaget

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir.

<https://www.udir.no/contentassets/7c4387bb50314f33b828789ed767329e/rammeplan-for-barnehagen---bokmal-pdf.pdf>

Lillemyr, O.F. (2021). *Lek på alvor* (4.utg.). Universitetsforlaget

Sæbø, A.B. (2014). *Drama i barnehagen* (3.utg.). Universitetsforlaget

Thorbergesen, E (2012) *Lekemateriell og barns lek*. I A. Krogstad, G.K. Hansen, K. Høyland & T. Moser (red), *Rom for barnehage: Flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø* (kap. 12). Fagbokforlaget

Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (4.utg.). Gyldendal

8.0 Vedlegg

8.1 Vedlegg: Intervjuguide

Intervjuguide

Problemstilling: Hvordan bruker de ansatte i barnehagen drama på avdelingen for å bidra til barns utvikling gjennom dramatisk lek?

- Presentere meg selv først og så tema

Innledning

Kan du fortelle meg litt om jobben din?

Har dere flere pedlere/barnehagelærere på hver avdeling?

Har avdelingene god kontakt seg i mellom?

Drama i samspill med samlinger og lek

Hva betyr begrepet ”drama” for deg?

Hva legger du i ”drama i barnehagen”?

Føler du at dere bruker mye drama i samlingene?

Har dere planlagt samling hver dag? Har dere dramaforløp, fortellerstund, dramalek, rollespill, teater?

Har dere tema for hver måned? For eksempel Bukkene Bruse eller Kardemomme by der dere jevnt har samlinger eller samtaler om det?

Om det er tilfelle, føler du at slike temaer/dramaforløp har innvirkning på barns dramatiske lek?

Bruker dere mye drama generelt? Det vil si om dere har vokseninitiert dramatisk lek, dramatisert fortellerstund etc.

Mener du at bruken av drama (dramaforløp, muntlig fortelling, fortellerstund, dramalek, rollespill) i barnehagen er betydningsfullt for barns utvikling i og gjennom dramatisk lek? Isåfall hvorfor?

Tror du at barns dramatiske lek vil bidra til barns utvikling, eventuelt samspill med andre i for eksempel rollelek?

Kan dere se at dramatiske leker har innvirkning på barns sosiale samspill (venner, hvem som leker sammen)?

Ansattes bruk av drama

Er alle på samme plan når det kommer til å bruke det i praksis?

Er det et fokusområde i årsplaner?

Bruker dere drama bevisst for å bidra til barns utvikling av dramatisk lek?

Er dette med barns utvikling av dramatisk lek et tema på avdelingsmøter/pedagogmøter/personalmøter?

Til slutt

Hva er ditt personlige forhold til det å bruke drama i barnehagen?

Hvordan føler du at de ansatte bruker drama på avdelingen for å bidra til barns utvikling i dramatisk lek?

Hvordan føler du at dette intervjuet har vært?

8.2 Samtykkeskjema

Mal for informert samtykke til behandling av personopplysninger om deltakere i forskningsprosjekter.

Kan brukes ved spørreundersøkelse, observasjon, intervju, videoopptak, etc.

NB! Informasjon må være kortfattet og lett forståelig for de du spør (tilpasset utvalget).

Bruk klart og enkelt språk.

Tilpass skjemaet slik at det passer til din bachelor-oppgave og den(de) metodene du skal bruke.

Klipp bort grå tekst/tekst i kursiv, da dette er «hjelpetekst» for utfylling av informasjon

Gul tekst må tilpasses

Vil du bli **intervjuet/observert** vedrørende en bachelor-oppgave om.....?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er

.....
.

I dette skrevet gis du informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg ønsker å forske på .....

.....
.....

Intervjuet vil bestå av ca. .... spørsmål, og vil vare i maks ... minutter. Informasjonen som innhentes under intervjuet vil analyseres og skape grunnlaget for videre arbeid mot en bacheloroppgave. Prosjektdeltaker vil motta en intervjuguide med forskningsspørsmålene **i forkant av intervjuet/ved oppstart av intervjuet.**

Beskriv her formålet med prosjektet og si noe om omfanget.

Skisser gjerne kort hvilke problemstillinger / forskningsspørsmål du skal analysere.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta pga. din stilling som barnehagelærer.....

Hva innebærer det for deg å delta?

Beskriv her metode (spørreskjema, intervju, observasjon etc.), omfanget, hvilke opplysninger som samles inn og hvordan opplysningene registreres (notater) (Sjekk overlapp mellom informasjon som gis i dette punktet og formålet og skriv inn informasjonen der den passer best)

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at du er med på ett intervju. Intervjuet vil vare i maks 1 time. Intervjuet vil ta for seg spørsmål om hva dine tanker som barnehagelærer.

.....Jeg vil ta notater fra intervjuet vårt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det vil kun være prosjektansvarlig som har tilgang til dine privatopplysninger. Informasjonen du gir i intervjuet vil bli anonymisert og delt med veileder, prosjektgruppe og i selve bacheloroppgaven.

Navn og kontaktopplysningene dine vil bli lagret på prosjektansvarlig sin datamaskin, og vil bli slettet etter oppgaven er levert inn.

Intervjudeltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 06.01.2020. Ved prosjektslutt vil personopplysninger slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:
innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
å få rettet personopplysninger om deg,
få slettet personopplysninger om deg,
få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Universitetet i Stavanger ved student.....

email: .....

Med vennlig hilsen

.....

SAMTYKKEERKLÆRING

Tilpass avkryssingsboksene etter hva som er aktuelt i ditt prosjekt. Det er mulig å bruke punkter i stedet for avkryssingsbokser.

Jeg har mottatt og forstått informasjon om ..... og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

å delta i **intervju**

å delta i **observasjon**

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 06.01.2023

Prosjektdeltakers navn med blokkbokstaver:

.....

.....

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

(Original til studenten- som tar vare på den, kopi av alle tre sidene gis til prosjektdeltakeren.